

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Sžf/114/2013
Identifikačné číslo spisu:	5012200969
Dátum vydania rozhodnutia:	17.12.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Baricová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:5012200969.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu G., bytom P., proti žalovanému Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky, so sídlom Lazovná 63, Banská Bystrica, o preskúmanie rozhodnutia žalovaného č. 1100308/1/1222290/2012 z 19. októbra 2012, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline, č. k. 20S/133/2012-29 z 12. augusta 2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Žiline, č. k. 20S/133/2012-29 z 12. augusta 2013 p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Žiline (ďalej aj „krajský súd“) napadnutým uznesením zastavil podľa § 250d ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) s poukazom na § 250a OSP konanie o žalobe žalobcu, ktorou žalobca napadol rozhodnutie žalovaného č. 1100308/1/1222290/2012 z 19. októbra 2012 spolu s rozhodnutím Daňového úradu Žilina, pobočka Čadca (ďalej aj „správca dane“) č. 9510301/5/2757156/201/Kov z 01. októbra 2012 domáhajúc sa toho, aby mu „žalovaný vyplatil daňový bonus za roky 2005 a 2006 v plnej výške i s 9 % úrokmi z omeškania do 14 dní po právoplatnosti rozsudku a trovy konania“ ako aj oznámenie Daňového úradu Žilina, pobočka Čadca č. 9510301/5/2757156/2012/Kov z 01. októbra 2012 ohľadne vrátenia bonusu za rok 2006.

Krajský súd majúci za to, že žalobca sa domáha preskúmania rozhodnutia žalovaného č. 1100308/1/1222290/2012 z 19. októbra 2012, ktorým žalovaný podľa § 48 ods. 5 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 511/1992 Zb.“) potvrdil rozhodnutie správcu dane o čiastočnom vyhovení žiadosti žalobcu o vrátenie daňového preplatku na dani z príjmov fyzickej osoby za rok 2005 a priznaní mu vrátenie daňového preplatku v sume 29,88 eura, uznesením č. k. 20S/133/2012-9 z 05. marca 2013 vydaným vyšším súdnym úradníkom vyzval žalobcu na predloženie plnej moci na zastupovanie advokátom. Proti tomuto uzneseniu sa žalobca odvolal poukazujúc na to, že v danej veci ide o preskúmanie vyplatenia daňového bonusu, čo je štátna sociálna dávka, a preto nemusí byť zastúpený advokátom.

Odvolaním sa napadnuté rozhodnutie ex offio zrušilo a vo veci rozhodol senát. Ten uznesením č. k. 20S/133/2012-26 z 11. júna 2013 znova vyzval žalobcu na predloženie plnej moci pre advokáta, ktorý bude žalobcu v predmetnom konaní zastupovať, alebo na predloženie dôkazu o tom, že právnické vzdelanie má zamestnanec žalobcu, ktorý bude vystupovať pred súdom. Na doručenie plnej moci krajský súd stanovil žalobcovi lehotu 10 dní od doručenia uznesenia. Zároveň ho poučil o následkoch nesplnenia výzvy a o možnosti zastavenia konania v zmysle § 250d ods. 3 OSP. Uznesenie bolo žalobcovi doručené dňa 04. júla 2013 (č. l. 27).

Nakoľko lehota stanovená krajským súdom na splnenie povinnosti uloženej súdom vyššie uvedeným rozhodnutím žalobcovi uplynula márne, krajský súd rozhodol o zastavení konania a svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že v zmysle § 250a OSP je právne zastúpenie advokátom v konaniach o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov podľa V. časti 2. hlavy Občianskeho súdneho poriadku povinné, okrem výnimiek stanovených v tomto ustanovení. Zdôraznil, že požiadavka, aby žalobca, ktorý nemá právnické vzdelanie, bol zastúpený advokátom, vyplýva z toho, že v rámci správneho súdnictva sa preskúmava zákonnosť rozhodnutia, to znamená, že nároky na právne zdôvodnenie žaloby sú výrazne vyššie. V danom prípade ide o preskúmanie rozhodnutia, ktoré nemožno subsumovať pod žiadnu výnimku ustanovenú v § 250a OSP, preto je procesnou podmienkou konania, aby bol žalobca v konaní o takejto žalobe zastúpený advokátom.

Uviedol tiež, že argumentáciou žalobcu uvedenou v odvolaní voči uzneseniu Krajského súdu v Žiline č. k. 20S/133/2012-9 z 05. marca 2013 sa krajský súd už zaoberal v odôvodnení svojho uznesenia č. k. 20S/133/2012-26 z 11. júna 2013 s tým, že nejde o preskúmanie rozhodnutia vydaného v daňovom konaní, a preto je žalobca povinný predložiť plnú moc udelenú advokátovi.

O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Proti tomuto uzneseniu podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie (totožné s jeho odvolaním proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 05. marca 2013 č. k. 20S/133/2012-9) naďalej tvrdiac, že v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 1100308/1/1222290/2012 z 19. októbra 2012 ide o vyplatenie daňového bonusu, čo je štátna sociálna dávka, a teda podľa § 250a OSP, ktoré v odvolaní opätovne cituje so silno zvýraznenou časťou vety „štátnych sociálnych dávok“, nemusí mať zastúpenie advokátom.

Navrhol preto, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil uznesenie Krajského súdu v Žiline a nariadil krajskému súdu „pokračovanie bez ustanovenia advokáta na strane žalobcu v predmetnej žalobe“.

Žiadal preto, aby súd vo veci ďalej konal.

Žalovaný odvolací návrh nepodal.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá OSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

Vzhľadom na žalobný petit, ktorým sa žalobca domáhal, aby súd žalovanému uložil povinnosť „vyplatiť daňového bonusu za roky 2005 a 2006 v plnej výške i s 9 % úrokmi z omeškania do 14 dní po právoplatnosti rozsudku a trovy konania“, musel najvyšší súd v prvom rade riešiť otázku, či krajský súd správne posúdil žalobu podľa obsahu (§ 41 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) ako žalobu podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb, ako aj rozhodnutí, ktorými práva a právom chránené záujmy týchto osôb môžu byť priamo dotknuté (§ 244 ods. 1, 2 OSP).

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo

v správnom konaní; ide o právny inštitút, ktorý umožňuje, aby sa každá osoba, ktorá sa cíti byť rozhodnutím či postupom orgánu verejnej správy poškodená, dovolala súdu, ako nezávislého orgánu a vyvolala tak konanie, v ktorom správny orgán už nebude mať autoritatívne postavenie, ale bude účastníkom konania s rovnakými právami, ako ten, o koho práva v konaní ide.

Konanie v správnom súdnictve sa vždy začína na návrh (podaním žaloby - § 249 ods. 1 OSP, opravného prostriedku - § 250m ods. 1 OSP, návrhu - napr. § 250t ods. 1 OSP), pretože konanie vo verejnom súdnictve pojmovo ani nemožno začať inak ako podaním návrhu oprávnenou osobou.

Z dispozičnej zásady, ktorou sa súd v správnom súdnictve riadi, vyplýva žalobcovi z ustanovenia § 249 ods. 2 OSP zákonná povinnosť uviesť okrem všeobecných náležitostí žaloby (§ 42 ods. 3 OSP a § 79 ods. 1 OSP) aj označenie rozsahu, v ktorom je rozhodnutie napadnuté, v čom žalobca vidí nezákonnosť rozhodnutia a aký konečný návrh robí. V konaní podľa druhej hlavy piatej časti OSP musí žaloba obsahovať aj konečný návrh výroku o zrušení napadnutého správneho rozhodnutia a vrátení veci žalovanému správneho orgánu.

Nakoľko z obsahu žaloby ako aj pripojeného rozhodnutia žalovaného č. 1100308/1/1222290/2012 z 19. októbra 2012 je zrejmé, že žalobca ním napáda rozhodnutie daňových orgánov po tom, čo Krajský súd v Žiline rozsudkom z 15. mája 2012 č. k. 20S/409/2009-63 v spojení s uznesením z 11. júla 2012 č. k. 20S/409/2009-71 zrušil rozhodnutie býv. Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky č. I/228/5091-26489/2011/991857-r zo 04. marca 2011 a rozhodnutie Daňového úradu Čadca č. 654/230/57251/2010/Kork zo 07. decembra 1010 a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie, posúdenie veci krajským súdom ako konanie podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku považoval najvyšší súd za správne.

Správne a v súlade so zákonom potom krajský súd posúdil aj otázku povinného právneho zastúpenia žalobcu advokátom.

Podľa § 250a veta pred bodkočiarkou OSP žalobca musí byť zastúpený advokátom pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý za neho na súde koná.

Obligatórne právne zastúpenie sa nevyžaduje iba vo veciach, v ktorých je daná vecná príslušnosť okresného súdu (v niektorých volebných veciach a vo veciach, kde to ustanovuje osobitný zákon - napr. zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov). Tiež právne zastúpenie nie je nutné, ak ide o preskúmanie rozhodnutia a postupu vo veciach zdravotného poistenia, sociálneho zabezpečenia vrátane nemocenského poistenia, dôchodkového zabezpečenia, štátnych sociálnych dávok, sociálnej pomoci a poistenia v nezamestnanosti, aktívnej politiky trhu práce a garančného fondu, poskytovania zdravotnej starostlivosti, vo veciach priestupkov a vo veciach azylu a doplnkovej ochrany (§ 250a veta za bodkočiarkou OSP).

Povinné právne zastúpenie v konaní o žalobách podľa § 247 a nasl. OSP vyplýva z povahy správneho súdnictva, keďže sa v ňom preskúma zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy a riešia sa prevažne právne otázky.

Osobitná podmienka konania o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov (druhá hlava piatej časti OSP) vyplývajúca z ustanovenia § 250a OSP znamená, že ak má účastník v správnom súdnictve postavenie žalobcu, musí byť v konaní podľa druhej hlavy piatej časti OSP (okrem konaní uvedených v § 250a veta za bodkočiarkou OSP) zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý za neho koná.

Nedostatok podmienky povinného právneho zastúpenia ako jednej z podmienok konania je možné odstrániť tým, že si žalobca zvolí kvalifikovaného zástupcu a plnomocenstvo doloží k žalobe. Pokiaľ však žalobca v tomto smere zostane nečinný, a to napriek poučeniu zo strany súdu na možné následky tejto nečinnosti, súd konanie zastaví (§ 250d ods. 3 OSP). Plnomocenstvo udelené advokátovi musí žalobcom výslovne udelené pre konanie pred súdom.

Žalobca danej veci túto obligatórnu procesnú podmienku zastúpenia advokátom nespĺnil, keď na dve výzvy súdu nereagoval, a to ani napriek poučeniu o možnosti zastavenia konania, tvrdiac, že predmetom konania v danej veci je vyplatenie dňového bonusu, ktorý je štátnou sociálnou dávkou.

Tento názor odporcu je však nesprávny nemajúci oporu v zákone, a to jednak s ohľadom na skutočnosť, že predmetom konania pred správnym súdom môže byť podľa obsahu žaloby žalobcu podanej dňa 20. decembra 2012 len preskúmanie zákonnosti a postupu orgánu verejnej správy podľa § 247 a nasl. OSP, t. j. rozhodnutia žalovaného č. 1100308/1/1222290/2012 z 19. októbra 2012 a nie, podľa znenia žalobného petitu, uloženie povinnosti žalovanému plniť, ako aj preto, že vo vzťahu k tvrdeniu žalobcu je celkom bez právneho významu, že titulom pomernej časti daňového bonusu, ktorý by mal byť žalobcovi vyplatený, je skutočnosť, že mal v osobnej starostlivosti syna Róberta, a že s ním žil v spoločnej domácnosti.

Daňový bonus je kategóriou práva daňového a je to suma daňového zvýhodnenia na vyživované dieťa žijúce s daňovníkom v domácnosti (§ 9 ods. 2 písm. n/ zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmu v znení neskorších predpisov), ktorú si môže u správcu dane uplatniť daňovník v sume 19,32 eura mesačne na každé vyživované dieťa žijúce v domácnosti s daňovníkom, ak v zdaňovacom období mal zdaniteľné príjmy podľa § 5 aspoň vo výške 6-násobku minimálnej mzdy alebo ktorý mal zdaniteľné príjmy podľa § 6 ods. 1 a 2 aspoň vo výške 6-násobku minimálnej mzdy a vykázal základ dane (čiastkový základ dane) z príjmov podľa § 6 ods. 1 a 2. O sumu daňového bonusu sa znižuje daň (§ 33 citovaného zákona). Ustanovenie o uplatňovaní daňového bonusu nahradilo uplatňovanie odpočítateľnej položky na vyživované deti pri vyčíslení základu dane z príjmov fyzických osôb uplatňovanej podľa predchádzajúceho zákona. Nejedná sa teda o nijakú štátnu sociálnu dávku, ako sa mylne domnieva žalobca.

Štátne sociálne dávky sú kategóriou práva sociálneho a sú plnením poskytovaným orgánmi štátnej správy na výkon štátnej správy v oblasti sociálnej starostlivosti a štátnych sociálnych dávok podľa osobitných predpisov, ako napr. zákona č. 238/1998 Z. z. o príspevku na pohreb v znení neskorších predpisov, zákona č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, zákona č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa v znení neskorších predpisov, zákona č. 592/2006 Z. z. o poskytovaní vianočného príspevku niektorým poberateľom dôchodku a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákona č. 274/2007 Z. z. o príplatku k dôchodku politickým väzňom v znení neskorších predpisov, zákona č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ďalších zákonov.

Nepochybil preto krajský súd, keď zastavil konanie v danej veci pre nesplnenie podmienok konania z dôvodu, že žalobca napriek viacerým výzvam súdu neodstránil vadu žaloby, resp. konania spočívajúcu v nedoložení plnej moci udelenej advokátovi na zastupovanie v súdnom konaní vo veci preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovaného.

Skúmajúc, či týmto postupom krajského súdu nemohla byť žalobcovi odňatá možnosť domáhať sa na súde ochrany svojich práv v zmysle čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, najvyšší súd poukazuje na to, že každý demokratický štát ochranu subjektívnych práv len ponúka, ale nevnučuje, a že „práva patria len bdelym“ (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením, či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a pod.. To plne platí aj pri uplatňovaní zákonných procesných práv, a to i s poukazom na ustanovenie § 6 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP. Žalobca nerešpektujúc výzvu a poučenie súdu zotrvávajúc na svojom mylnom názore, že v konaní o správnej žalobe nemusí byť pred súdom zastúpený advokátom, sám zbytočne spôsobil zastavenie konania.

Za týchto okolností Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie Krajského súdu v Žiline

podľa § 250ja ods. 3 veta druhá OSP a § 219 ods. 1 OSP potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP a § 250k ods. 1 OSP, keďže žalobcovi vzhľadom na neúspech v konaní právo na náhradu trov konania nevzniklo a žalovanému právo na náhradu trov konania neprislúcha zo zákona.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.